

DABRU EMET

EEN JOODSE VERKLARING OVER CHRISTENEN EN CHRISTENDOM

In de afgelopen jaren heeft een dramatische verschuiving zonder precedent plaatsgevonden in de relatie tussen joden en christenen. Gedurende de hele, bijna twee millennia durende, joodse bannelingschap hebben christenen de neiging gehad om het jodendom af te schilderen als een mislukte religie, of, op zijn best, een religie die de weg baande voor, en gecompliceerd werd in het christendom.

In de decennia sinds de Shoah (de 'Holocaust') is het christendom dramatisch veranderd. Een groeiend aantal officiële kerkelijke instanties, zowel Rooms-katholiek als Protestant, hebben publiekelijk verklaard spijt te hebben van de slechte behandeling door christenen van joden en het jodendom. In deze verklaringen wordt verder uiteengezet dat de christelijke leer en prediking gewijzigd kunnen en moeten worden, zodat zij Gods voortdurende verbond met het joodse volk erkennen, en de positieve bijdrage waarderen van het jodendom aan de beschaving in de wereld en het christelijk geloof zelf.

Wij zijn van mening dat deze wijzigingen een weloverwogen joods antwoord verdienen. Wij, - joodse geleerden uit diverse religieuze stromingen die voor onszelf spreken-, geloven dat het tijd wordt voor joden om kennis te nemen van de inspanningen van christenen om het jodendom op waarde te schatten. Wij geloven dat het tijd wordt voor joden om na te denken over wat het jodendom nu kan zeggen over het christendom. Als een eerste stap bieden we acht korte uitspraken aan over hoe joden en christenen zich tot elkaar kunnen verhouden.

1. Joden en christenen aanbidden dezelfde God. Voor de opkomst van het christendom waren joden de enige aanbidders van de God van Israël. Maar christenen aanbidden ook de God van Abraham, Isaac en Jacob; Schepper van hemel en aarde. Hoewel de christelijke eredienst geen levensvatbare keuze is voor joden, zijn wij als joodse godgeleerden verheugd dat via het christendom honderden miljoenen mensen met de God van Israël verbonden zijn geraakt.
2. Joden en christenen ontlenen gezag en inspiratie aan hetzelfde boek, de bijbel (wat joden Tenach noemen en christenen het Oude Testament). Wanneer wij ons richten tot Tenach/Oude testament voor godsdienstige oriëntatie, geestelijke verrijking en gezamenlijk onderricht, dan ontlenen we er allen gelijksoortige lessen aan: God schiep en onderhoudt het universum; God sluit een verbond met het volk Israël, Gods geopenbaarde woord leidt Israël tot een leven van gerechtigheid; en God zal uiteindelijk Israël en de hele wereld verlossen. Toch leggen joden en christenen de Bijbel op vele punten verschillend uit. Zulke verschillen dienen steeds gerespecteerd te worden.
3. Christenen kunnen de claim van het joodse volk op het land Israël respecteren. De voor joden belangrijkste gebeurtenis sinds de Shoah is de heroprichting van een joodse staat in het beloofde land. Als leden van een religie die zich op de bijbel baseert, begrijpen christenen dat Israël beloofd was - en gegeven werd - aan joden als het materiële centrum van het verbond tussen hen en God. Vele christenen steunen de staat Israël om redenen die veel dieper liggen dan alleen politieke. Als joden zijn wij zeer blij met deze steun. We erkennen ook dat de joodse traditie recht vereist voor alle niet-joden die in een joodse staat verblijven.
4. Joden en christenen accepteren de morele principes van de Thora. Centraal in de morele principes van de Thora is de onvervreembare heiligheid en waarde van elk menselijk wezen.

Wij allen zijn geschapen in het beeld van God. Deze gedeelde morele nadruk kan de basis zijn van een verbeterde relatie tussen onze twee gemeenschappen. Het kan ook de basis zijn van een krachtig getuigenis voor de hele mensheid om het leven van onze medemens te verbeteren en op te staan tegen die immoraliteit en afgoderij die ons schaden en omlaaghalen. Zulk een getuigenis is in het bijzonder noodzakelijk na de ongehoorde verschrikkingen van de afgelopen eeuw.

5. Het nazisme was geen christelijk fenomeen. Zonder de lange geschiedenis van christelijk antijudaïsme en christelijk geweld tegen joden, had de Nazi-ideologie geen voet aan de grond gekregen, en had ze ook niet kunnen worden uitgevoerd. Te veel christenen hebben meegedaan aan, of stonden positief tegenover de gruwelijkheden van de Nazi's tegen de joden. Andere christenen hebben niet voldoende geprotesteerd tegen deze gruwelijkheden. Maar de Nazi-leer was geen onontkoombaar uitvloeisel van het christendom. Als de uitroeiing van de joden door de Nazi's geheel voltooid zou zijn geweest, dan had die moordlust zich directer op christenen gericht. Met dank erkennen wij die christenen die hun leven riskeerden of gaven om joden te redden gedurende het Naziregime. Daaraan denkend, moedigen wij de voortzetting aan van de recente inspanningen in de christelijke theologie om minachting van jodendom en het joodse volk ondubbelzinnig te verwerpen. We juichen die christenen toe die deze leer van de verguizing verwerpen, en we houden hen niet verantwoordelijk voor de zonden die door hun voorouders werden begaan.

6. Het - in menselijke termen - onoverbrugbare verschil tussen joden en christenen zal niet beslecht worden tot God de hele wereld verlost, zoals beloofd wordt in de Schriften. Christenen kennen en dienen God door Jezus Christus en de christelijke traditie. Joden kennen en dienen God door de Thora en door de joodse traditie. Dat verschil zal niet worden opgelost door de ene gemeenschap die volhoudt dat zij de Schriften juist heeft verstaan dan de andere; noch door politieke macht over de ander uit te oefenen. Joden kunnen de trouw van christenen aan hun openbaring respecteren, net zoals we van christenen verwachten dat zij onze trouw aan onze openbaring respecteren. Jood noch christen mag gedwongen worden om de leer van de andere gemeenschap te belijden.

7. Een nieuwe relatie tussen joden en christenen zal de joodse geloofspraktijk niet verzwakken. Een verbeterde verstandhouding zal de door joden terecht gevreesde culturele en godsdienstige assimilatie niet doen toenemen. Het zal traditioneel joodse vormen van eredienst niet veranderen, noch het onderling trouwen van joden en niet-joden bevorderen, noch meer joden overhalen om zich tot het christendom te bekeren, noch een vals mengsel van jodendom en christendom scheppen.

Wij respecteren het christendom als een geloof dat ontstond binnen het jodendom en dat daarmee nog steeds betekenisvolle banden heeft. We zien het niet als een uitbreiding van het jodendom. Alleen als wij onze eigen tradities koesteren kunnen we deze verstandhouding met integriteit voortzetten.

8. Joden en christenen moeten samenwerken voor gerechtigheid en vrede. Joden en christenen erkennen elk op eigen wijze de onverlostheid van de wereld zoals die weerspiegeld wordt in het voortduren van vervolging, armoede, en menselijke onwaardigheid en armoede. Hoewel gerechtigheid en vrede uiteindelijk van God zijn, zullen onze gezamenlijke inspanningen, samen met die van andere geloofsgemeenschappen, het koninkrijk van God waarnaar wij allen hopen en verlangen, realiseren. Afzonderlijk en gezamenlijk moeten we werken om gerechtigheid en vrede te brengen in onze wereld. In deze taak worden wij geleid door het visioen van de profeten van Israël:

"En het zal geschieden in het laatste der dagen:
dan zal de berg van het huis des Heren vaststaan als de hoogste der bergen,
en zal hij verheven zijn boven de heuvelen.
En alle volkeren zullen derwaarts heen stromen.
En vele natiën zullen optrekken en zeggen:
Kom, laten wij opgaan naar de berg des Heren,
naar het huis van de God van Jacob
opdat Hij ons lere aangaande zijn wegen
en opdat wij zijn paden bewandelen."
(Jesaja 2:2-3, vert. NBG)

Tikva Frymer-Kensky, University of Chicago
David Novak, University of Toronto
Peter Ochs, University of Virginia
Michael Signer, University of Notre Dame

Dutch translation: Council of Christians and Jews in the Netherlands, 2001.

Vertaling: Kees Kaldenbach / Dick Pruiksma, OJEC